

AKCIONI PLAN

**ZA POBOLJŠANJE POLOŽAJA ŽENA I UNAPREĐENJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI
U BRČKO DISTRIKTU BOSNE I HERCEGOVINE ZA PERIOD 2015.–2016. GODINE**

UVOD

Jednaka prava žena i muškaraca garantovana su međunarodnim i domaćim ugovorima i zakonima, pa uvođenje principa ravnopravnosti spolova u sva područja života i rada na području Brčko distrikta Bosne i Hercegovine predstavlja ispunjenje jednog od osnovnih principa iz domena ljudskih prava i sloboda.

Jednakost i ravnopravnost spolova nisu samo pitanja socijalne pravednosti i pravičnosti, nego predstavljaju elementarni uslov za društveni i ekonomski razvoj lokalne zajednice, s posebnim naglaskom na smanjenje siromaštva i poboljšanje kvalitete života svih građana i građanki.

Međunarodni pravni okvir za ostvarivanje ravnopravnosti spolova čine:

- Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima (1948.);
- Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena UN – CADEW (1979.);
- Opcijski protokol za Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena;
- Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici;
- Međunarodni pakt o političkim i građanskim pravima (1966.);
- Fakultativni protokol I (1966.) i Fakultativni protokol II (1989.);
- Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966.);
- Pekinška deklaracija i Platforma za akciju (1995.);
- Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (1950.);
- Deklaracija o ravnopravnosti žena i muškaraca Vijeća Evrope (1988.);
- Preporuke Vijeća Evrope iz oblasti ravnopravnosti žena i muškaraca;
- Milenijski razvojni ciljevi (1990.–2015.)/Milenijska deklaracija UN-a (2000.);
- EU Gender Roadmap 2006.–2010.
- Rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 1325: Žene, mir i sigurnost (2000.);
- Konvencija Vijeća Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (2011).

Bosna i Hercegovina je potpisivanjem i ratificiranjem navedenih međunarodnih dokumenata, uključivanjem u međunarodne saveze s drugim državama prihvatila obaveze prema ovim dokumentima te je dužna da ih poštuje i provodi na svim nivoima vlasti.

Nacionalni normativno-pravni okvir za jednakost i ravnopravnost spolova na području Brčko distrikta BiH čine:

- Ustav Bosne i Hercegovine;
- Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine;
- Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini – prečišćeni tekst (Službeni glasnik BiH, broj 32/10);
- Izborni zakon Bosne i Hercegovine;
- Izborni zakon Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 17/08 i 43/08);
- Gender akcioni plan Bosne i Hercegovine za period 2013.–2017. godina;
- Akcioni plan za provedbu Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325: Žene, mir i sigurnost (2000.) u BiH (s obzirom da je prvi akcioni plan istekao, radi se novi za period 2014.–2017.).

Uvođenje principa rodne ravnopravnosti spolova u sva područja života i rada na lokalnom nivou predstavlja ispunjenje jednog od osnovnih principa iz domena ljudskih prava i sloboda i

integriranje principa ravnopravnosti žena i muškaraca, koji nije samo obaveza rodnih institucionalnih mehanizama, nego i svih drugih institucija.

I. MEĐUNARODNI PRAVNI OKVIR ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Jedan od osnovnih pravnih principa Evropske unije sadržan je u Amsterdamskom ugovoru, kao osnivačkom ugovoru EU, kao i u mnogim direktivama, a odnosi se na princip ravnopravnosti spolova, jednakog tretmana i jednakih mogućnosti za žene i muškarce. Amsterdamski ugovor nalaže obavezu evropskoj zajednici da promovira, u svim svojim politikama i aktivnostima, jednakost žena i muškaraca i da se zalaže za eliminisanje svih nejednakosti na osnovu spola. On uvodi koncept korištenja gender mainstreaminga i specijalnih mjera za borbu protiv svih vidova diskriminacije (seksualno uznemiravanje na radnom mjestu i van njega, jednakost žena i muškaraca u poslovima zapošljavanja i zanimanja i drugo).

Urođnjavanje predstavlja ugradnju prioriteta i potreba žena i muškaraca u sve zakone, strategije planove, programe i akcije društva radi postizanja jednakosti spolova, uzimajući u obzir, na nivou planiranja, posljedice koje će ove akcije imati na žene i muškarce. Ovaj termin uveden je u upotrebu donošenjem Pekinške deklaracije i platforme za akciju, na Četvrtoj svjetskoj konferenciji o ženama (Peking 1995.).

U tu svrhu važno je da se pitanje ravnopravnosti spolova shvati kao međusobno uvažavanje, podrška i saradnja svih žena i muškaraca na dobrobit cijelog društva.

Brojne su direktive EU koje tretiraju oblast ravnopravnosti spolova, od kojih su svakako najznačajnije i najbrojnije iz oblasti zapošljavanja i socijalne zaštite.

U Deklaraciji Vijeća Evrope o jednakosti žena i muškaraca (Istanbul 1997.) rodna ravnopravnost je definisana kao jedan od osnovnih kriterija demokratije: „Ostvarivanje jednakosti žena i muškaraca je sastavni dio procesa koji vodi istinskoj demokratiji... Demokratija mora postati rodno osviještena i osjetljiva na rod“ (Council of Europe, 2009.).

Deklaracija definiše četiri polja iz politike rodne ravnopravnosti, a to su:

1. politički i javni život;
2. ekonomski i profesionalni život;
3. usklađivanje privatnih/porodičnih obaveza s političkim i profesionalnim životom;
4. promovisanje jednakosti u demokratskom društvu i uloge muškaraca u rodnoj ravnopravnosti.

EU Povelja osnovnih prava, iz 2000. godine, potvrđuje zabranu diskriminacije i obavezu osiguranja ravnopravnosti muškaraca i žena u svim oblastima.

Evropska unija je 2006. godine donijela Mapu puta za postizanje ravnopravnosti između žena i muškaraca (A Roadmap for Equality Between Women and Men 2006.-2010.). Glavne oblasti koje su izložene u ovom dokumentu su: jednaka ekonomska nezavisnost za žene i muškarce; usklađivanje profesionalnog, privatnog i porodičnog života; ravnopravna zastupljenost spolova prilikom donošenja odluka; iskorjenjivanje svih vrsta nasilja zasnovanih na spolu; eliminacija svih stereotipa u društvu zasnovanih na spolu; promovisanje ravnopravnosti spolova izvan EU. U posljednjem poglavlju se navodi „... zemlje koje ulaze u Evropsku uniju moraju prihvatiti osnovne principe ravnopravnosti žena i muškaraca. One su dužne osigurati i dosljedno urediti zakonodavstvo uz odgovarajuće administrativne mjere i pravne sisteme. Nadziranje prelaza,

provedbe i uvođenje zakonodavstva Evropske unije vezanog uz rodnu ravnopravnost je prioritet u budućim procesima uključivanja“.

Ključne tačke za politiku rodne ravnopravnosti su jednakost u ekonomskoj nezavisnosti, jednako plaćanje za isti rad, jednakost u odlučivanju, borba protiv rodno zasnovanog nasilja i rodna ravnopravnost.

U Rezoluciji 176 (2004) o rodnom mainstreamingu na lokalnom i regionalnom nivou, Strategiji za promovisanje ravnopravnosti žena i muškaraca u gradovima i regijama, koju je donio Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Evrope, navodi se da se primjena principa ravnopravnosti spolova specifično razrađuje na lokalnom nivou (gradovi i regije).

II. DOMAĆI NORMATIVNO-PRAVNI OKVIR ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Prema Ustavu Bosne i Hercegovine, Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije u odnosu na žene (1979) direktno se primjenjuje u Bosni i Hercegovini, a članom 2 stavom 4 uspostavlja se princip nediskriminacije na bilo kojoj osnovi, uključujući i spol. U skladu s principom nediskriminacije na osnovu spola, 2003. godine je usvojen Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini, a 2009. godine usvojene su izmjene i dopune istog, dok je u 2010. godini utvrđen prečišćeni tekst Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini, kojim se uređuje, promovise i štiti ravnopravnost spolova, garantuju jednake mogućnosti i ravnopravan tretman svih osoba bez obzira na spol, u javnoj i privatnoj sferi društva, te utvrđuje zaštita od diskriminacije na osnovu spola. Zakon daje definicije direktne i indirektno diskriminacije, te dozvoljava uspostavljanje specijalnih mjera s ciljem promovisanja jednakosti spolova i uklanjanja postojećih praksi diskriminacije. Kao direktnu diskriminaciju zakon definiše da diskriminacija po osnovu spola postoji kada je osoba ili grupa osoba bila tretirana, tretira se ili može biti tretirana nepovoljnije u odnosu na drugu osobu ili grupu osoba u istoj ili sličnoj situaciji. Indirektna diskriminacija po osnovu spola postoji kada prividno neutralna pravna norma, kriterij ili praksa jednaka za sve je dovodila, dovodi ili bi mogla dovesti u nepovoljniji položaj osobu ili grupu osoba jednog spola u poređenju sa osobom ili grupom osoba drugog spola.

Definicije koje se koriste u smislu Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini, konvencija i deklaracija su sljedeće:

- a) **spol** predstavlja biološke i psihološke karakteristike po kojima se razlikuju osobe muškog i ženskog spola, a označava i gender/rod kao sociološki i kulturološki uslovljenu razliku između osoba muškog i ženskog spola i odnosi se na sve uloge i osobine koje nisu uslovljene ili određene isključivo prirodnim ili biološkim faktorima, nego su prije proizvod normi, prakse, običaja i tradicije i kroz vrijeme su promjenljivi;
- b) **ravnopravnost spolova** znači da su osobe muškog i ženskog spola jednako prisutne u svim područjima javnog i privatnog života, da imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata;
- c) **ravnopravan tretman svih osoba muškog i ženskog spola** podrazumijeva osiguranje odsustva diskriminacije po osnovu spola;
- d) **jednake mogućnosti svih osoba bez obzira na spol** podrazumijeva odsustvo prepreka za ekonomsko, političko i društveno učešće po osnovu spola;
- e) **diskriminacija u jeziku** postoji kada se koristi isključivo jedan gramatički rod kao generički pojam;

- f) **institucionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova** predstavljaju tijela i osobe koja uspostavljaju nadležni zakonodavni, izvršni i organi uprave svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini radi provođenja Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, koordiniranja i realizacije programskih ciljeva iz Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine i osiguranja provođenja međunarodnih standarda u oblasti ravnopravnosti spolova;
- g) **Gender akcioni plan Bosne i Hercegovine** je strategija kojom se definišu programski ciljevi za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u svim oblastima društvenog života i rada, u javnoj i privatnoj sferi.

U članu 26 tački c) zakona definisana je obaveza Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine da u okviru svojih nadležnosti „inicira i koordinira izradu Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine, u saradnji s entitetskim gender centrima, a koji usvaja Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, a u tački d) da „prati primjenu i vrši koordinaciju aktivnosti sa svim relevantnim subjektima u procesu implementacije Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine iz člana 24 stava 2 ovog zakona.

Zakonom nije definisana obaveza Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine da u okviru svojih nadležnosti inicira i koordinira izradu Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine, u saradnji s Brčko distriktom BiH iako je isti jedinstvena administrativna jedinica lokalne samouprave koja je pod suverenitetom Bosne i Hercegovine, tako da Brčko distrikt BiH nije ni spomenut u Gender akcionom planu Bosne i Hercegovine.

Izrada ovog plana je jedna od obaveza iz Pekinške deklaracije i platforme za akciju, koju je i Bosna i Hercegovina potpisala 1995. godine. Gender akcioni plan Bosne i Hercegovine obuhvatio je obaveze i preporuke iz relevantnih međunarodnih i domaćih dokumenata koji su na snazi u Bosni i Hercegovini i prema kojima Bosna i Hercegovina ima obavezu postupati i izvještavati. Međutim, integrisanje principa rodne ravnopravnosti nije samo obaveza gender nacionalnih mehanizama već i svih drugih državnih institucija.

Gender akcioni plan BiH strateškim ciljem 1 „Izrada, provođenje i praćenje programa i mjera za unapređenje ravnopravnosti spolova u institucijama vlasti“ definiše prioritete oblasti djelovanja za sve, uključujući i lokalni nivo:

- Sprečavanje i suzbijanje nasilja na osnovu spola,
- Javni život i donošenje odluka,
- Rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima,
- Obrazovanje, nauka, kultura i sport,
- Zdravlje, prevencija i zaštita,
- Socijalna zaštita.

Također su utvrđene transverzalne oblasti o kojima se treba voditi računa unutar svakog od navedenih prioriteta, a to su:

- Mediji,
- Unapređenje položaja višestruko marginaliziranih grupa žena i muškaraca,
- Uloga muškaraca u postizanju ravnopravnosti spolova,
- Usklađivanje profesionalnog i privatnog života.

III. LOKALNI GENDER AKCIONI PLAN

Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kao najviši pravni akt lokalne zajednice, u članu 13 definiše osnovna prava i obaveze na način da svako ima pravo uživati sva prava i slobode

garantovane Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine, ovim statutom i zakonima Distrikta, bez diskriminacije po bilo kojem osnovu, uključujući, između ostalog, diskriminaciju po osnovu spola, te da sve osobe na teritoriji Distrikta uživaju prava i slobode koje su im date Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

Kao što je već rečeno, članom 20 Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini regulisano je da državni organi na svim nivoima vlasti, i organi lokalne samouprave, uključujući zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, političke stranke, pravna lica s javnim ovlaštenjima, pravna lica koja su u vlasništvu ili pod kontrolom države, entiteta, kantona, grada ili općine ili nad čijim radom javni organ vrši kontrolu, osigurati će i promovirati ravnopravnu zastupljenost spolova u upravljanju, procesu odlučivanja i predstavljanju. Ova obaveza postoji i za sve ovlaštene predlagачe prilikom izbora predstavnika i delegata u međunarodnim organizacijama i tijelima; da ravnopravna zastupljenost spolova postoji u slučaju kada je jedan od spolova zastupljen najmanje u procentu 40% u navedenim tijelima; da se diskriminacijom po osnovu spola smatra situacija kada ne postoji ravnopravna zastupljenost.

Članom 8 stavom 2 istog zakona regulisano je i da nadležni državni, entitetski, kantonalni organi i organi jedinica lokalne samouprave propisuju posebne mjere zakonima i drugim propisima, drugim aktima, politikama, strategijama i planovima kojima se uređuju pojedina područja društvenog života.

Lokalni Akcioni plan za poboljšanje položaja žena i unapređenje rodne ravnopravnosti Brčko distrikta BiH je razvojni dokument Brčko distrikta BiH koji ima za cilj poboljšanje položaja žena i unapređenje rodne ravnopravnosti.

Može se reći da proces uvođenja rodne ravnopravnosti u Brčko distriktu BiH, u sve oblasti društvenog života, zahtijeva, prije svega, djelovanje u smislu promjene svijesti i povećanja znanja o uzrocima i posljedicama diskriminacije po osnovu spola. Zbog toga je to jedan dugotrajan proces koji zavisi od brojnih društvenih okolnosti. Ravnopravnost spolova još uvijek nije tretirana kao prioritet razvojnih i drugih strategija.

Lokalnim Akcionim planom za poboljšanje položaja žena i unapređenje rodne ravnopravnosti u Brčko distriktu BiH utvrđuju se aktivnosti koje će se ostvarivati u periodu od 2014. do 2016. godine. Detaljno planiranje aktivnosti izvršeno je za pet prioritarnih oblasti koje je identifikovala radna grupa za izradu Akcionog plana.

Akcionim planom su precizno definisane uloge i odgovornosti nosilaca realizacije, kao i institucionalni mehanizmi koji treba da omogućе postizanje planiranih rezultata, a samim tim i ostvarivanja općih strateških ciljeva.

Radna grupa utvrdila je sljedeće oblasti djelovanja:

1. Poboljšanje ekonomskog položaja žena i ostvarivanje rodne ravnopravnosti;
2. Poboljšanje zdravlja žena i unapređivanje rodne ravnopravnosti u zdravstvenoj i socijalnoj politici;
3. Ostvarivanje rodne ravnopravnosti u obrazovanju;
4. Prevencija i suzbijanje svih vidova nasilja nad ženama i osiguravanje sveobuhvatnog sistema zaštite za žene žrtve nasilja;
5. Povećanje učešća žena u procesima odlučivanja i ostvarivanje ravnopravnosti spolova.

Za postizanje planiranih rezultata, a samim tim i ostvarivanje općih strateških ciljeva u utvrđenim oblastima djelovanja važnu ulogu imaju mediji. S obzirom da mediji imaju veliki uticaj na društvene promjene, medijska promocija ravnopravnosti spolova, kao načela ljudskih prava, može

ubrzati promjene ka ravnopravnosti spolova. Sve aktivnosti treba usmjeriti na promjenu svijesti o ravnopravnosti spolova kod šire i stručne javnosti kako bi se uticalo na razbijanje stereotipa i predrasuda o pitanju ravnopravnosti spolova.

Zakoni Brčko distrikta BiH koji regulišu oblasti:

- obrazovanja,
- zdravstvene zaštite,
- socijalne zaštite,
- rada i zapošljavanja,
- sporta i kulture,

nisu usklađeni, prvenstveno, sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH, jer isti ne sadrže odredbe koje upućuju na ravnopravnost spolova, ravnopravan tretman muškog i ženskog spola, jednake mogućnosti svih osoba bez obzira na spol i druga pitanja regulisana navedenim zakonom.

Važno je istaći da Brčko distrikt BiH još uvijek nema Zakon o sprečavanju nasilja u porodici, čije je donošenje planirano u 2015. godini.

POVEĆANJE UČEŠĆA ŽENA U PROCESIMA ODLUČIVANJA I OSTVARIVANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA

Zastupljenost žena i muškaraca na mjestima odlučivanja u javnoj upravi, javnim preduzećima i ustanovama, kao i u mesnim zajednicama, nije na zadovoljavajućem nivou. Žene su u nedovoljnoj mjeri zastupljene kako u Skupštini Brčko distrikta BiH tako i u izvršnoj vlasti, odnosno na mjestima gdje se kreiraju politike i programi koji imaju uticaj na svakodnevni život građana.

Skupština Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Nedovoljna je zastupljenost žena među zastupnicama tako da u Skupštini Brčko distrikta BiH od 31 zastupnika samo su 3 žene ili 9,68%.

Predsjednik Skupštine, potpredsjednik, šef Stručne službe Skupštine i njegov zamjenik su muškarci.

Skupština ima 18 skupštinskih komisija. Žene su zastupljene u samo 7 komisija, a u 2 komisije žene su predsjedavajuće komisije. Interesantan podatak je da žene nisu zastupljene u Komisiji za provođenje Kodeksa ponašanja zastupnika u Skupštini, Komisiji za borbu protiv korupcije, Komisiji za mlade, Zakonodavnoj komisiji, Komisiji za upravu i finansije, Komisiji za javnu sigurnost i nadzor nad radom Policije, Komisiji za obrazovanje, sport, kulturu i saradnju sa vjerskim zajednicama, Komisiji za praćenje rada Vlade, institucija Distrikta i predstavke građana, Komisiji za praćenje primjene Poslovnika, Komisiji za spomenike, Komisiji za evropske integracije.

Iako pri Skupštini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine postoji Komisija za ravnopravnost spolova čija je nadležnost, između ostalog, da razmatra predložene zakone i druge propise sa stanovišta ravnopravnosti spolova i sprečavanje diskriminacije i razmatranje prijedloga dokumenata i izvještaja institucija Distrikta koji se odnose na ostvarivanje ravnopravnosti spolova, još uvijek se ne radi gender mainstreaming niti se vodi računa o rodno odgovornom jeziku. Ne vodi se računa o prioritetima i potrebama žena i muškaraca pri donošenju propisa i strategija planova, programa i akcije društva radi postizanja jednakosti spolova, a uzimajući u obzir posljedice koje će imati na

muškarce i žene. Zakoni i drugi akti koji se donose u Skupštini rade se u jednom gramatičkom rodu kao generičkom pojmu.

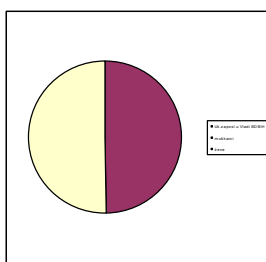
Vlada Brčko distrikta BiH

Što se tiče izvršne vlasti, funkciju gradonačelnika, zamjenika gradonačelnika, glavnog koordinatora i sekretara Vlade obavljaju muškarci, a kada su u pitanju rukovodeća radna mjesta u organima uprave i institucijama, samo u dva odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH od dvanaest, žene su šefice odjeljenja, a od ukupno 55 pozicija rukovodećih državnih službenika, njih 15 zauzimaju žene iako je ukupan broj visokoobrazovanih žena veći u odnosu na muškarce (748 žena, a 552 muškarca), dok je ukupan broj zaposlenih približno jednak, tj. 1.172 muškaraca i 1.179 žena.

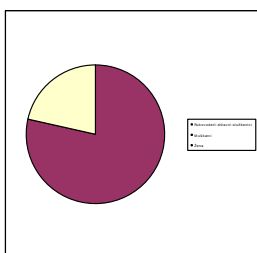
Direktori Direkcije za finansije, Ureda za upravljanje javnom imovinom i Komisije za papire od vrijednosti su muškarci.

Direktor Zavoda za zapošljavanje je također muškarac, muškarci su također i direktori JP „Putevi Brčko“, JP „Komunalno Brčko“, JP „Luka Brčko“, JP „Radio Brčko“, Zdravstveni centar Brčko, Razvojno-garantni fond Brčko distrikt BiH, dok se jedino na poziciji direktora Fonda zdravstvenog osiguranja nalazi žena.

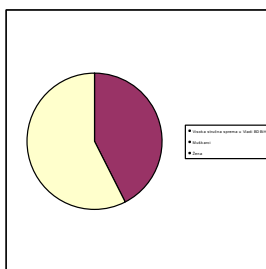
Ukupno zaposleni u Vladi BDBiH	
Muškarci	1.172
Žene	1.179

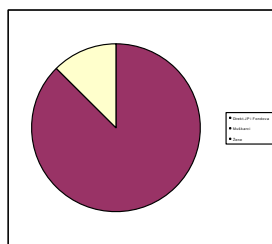
Rukovodeći državni službenici	
Muškarci	55
Žene	15

Visoka stručna sprema u Vladi BDBiH	
Muškarci	552
Žene	748

Direktori JP i fondova	
Muškarci	7
Žene	1

U političkom životu Brčko distrikta BiH primjetan je mali broj žena koje se aktivno bave politikom, iako ih kao članica različitih političkih opcija ima evidentirano na stranačkim listama. Naime, Izborni zakon BiH koji je definisao da se na izbornim listama i na lokalnim i na općim izborima mora naći minimalno 40% žena obavezao je političke stranke na angažman žena.

Međutim, to ne znači da su žene time postale politički angažovanije. Razlog ovome možemo tražiti u nezainteresovanosti žena za bavljenje politikom, a i u političkim strankama koje su napravile malo toga za uključivanje žena u politiku. Nezainteresovanost žena za bavljenje politikom možemo shvatiti kao:

- prezauzetost u privatnom životu (briga za djecu, briga za starije osobe, vođenje domaćinstva);
- nedostatak interesa za politiku zbog čestih konfrontacija političkih mišljenja, stranačke discipline, te politike koja se ne bavi svakodnevnim temama koje su značajne ženama kao i muškarcima;
- problem indirektno diskriminacije na osnovu spola od strane članova političkih stranaka, medija, glasača i dr.

Od ukupno 700 članova odbora mjesnih zajednica, samo je 66 žena, odnosno 9,43%.

Na mjestu predsjednika mjesnih zajednica nema nijedna žena, dok je 78 muškaraca na tim pozicijama.

Zbirna statistika o članovima upravnih odbora preduzeća u Brčko distriktu BiH ne postoji. Kada su u pitanju mjesta u upravnim odborima, na ukupno 41 mjesto raspoređeno je 11 žena što iznosi 27% žena. Kada su u pitanju mjesta predsjednika upravnih odbora, od ukupno 8 upravnih odbora za koje su prikupljeni podaci, žene su predsjednice upravnog odbora u 1 slučaju (13%).

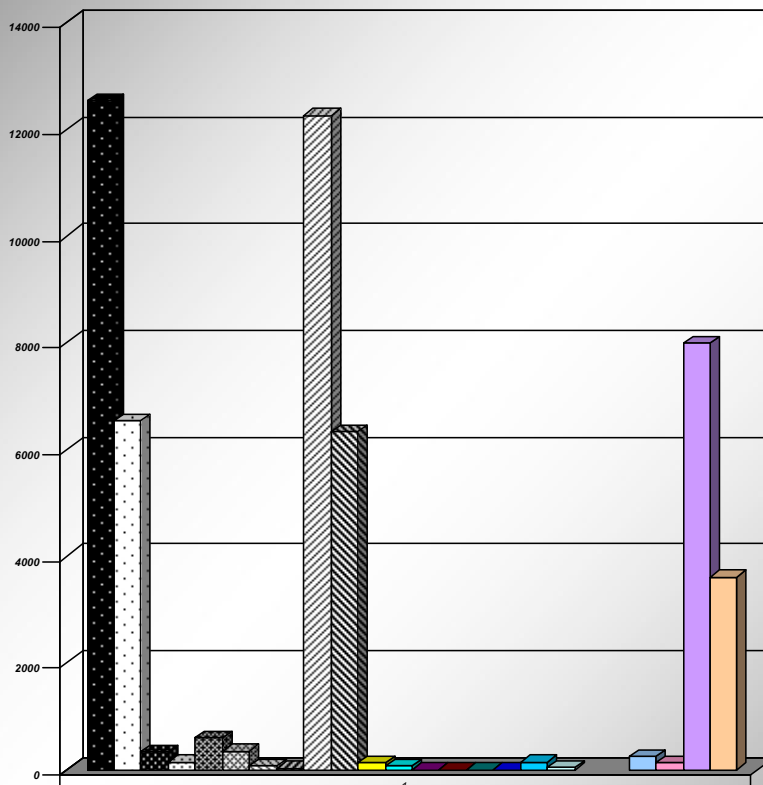
U upravnim odborima preduzeća JP „Komunalno Brčko“ Brčko distrikt BiH i Zavoda za zapošljavanje nema žena.

Vlada Brčko distrikta BiH ima predstavnice u 275 radnih grupa na nivou BiH. U ime Vlade Brčko distrikta BiH u 126 radnih grupa imenovane su žene (46%).

Pitanja od značaja za svakodnevni život u Brčko distriktu BiH podjednako su značajna i za muškarce i žene, te je važno da se one ravnopravno uključe i daju svoj doprinos pri kreiranju i usvajanju kao i provođenju razvojnih politika i programa.

Ekonomija – pregled stanja i kretanja u lokalnoj ekonomiji i tržištu rada

Red. br.	Aplikacija – obilježja		Ukupno	VS	VŠ	SSS	NS	vk	kv.	pk.	nk.
1.	Lica koja traže posao	Svega	12536	986	129	374 7	0	64	417 7	19 5	323 8
		Žene	6538	597	60	227 7	0	8	176 3	98	173 5
2.	Novoprijavljena lica -koja traže posao u toku	Svega	327	47	1	106	0	2	92	2	77
		Žene	140	31	1	54	0	0	32	0	22
3.	Broj brisanih lica u toku izvještajnog perioda	Svega	588	265	4	125	0	1	67	5	121
		Žene	343	183	2	62	0	0	18	3	75
3.1.	Od ukupnog broja brisanih lica zaposleno	Svega	72	15	1	27	0	1	16	1	11
		Žene	28	10	1	9	0	0	4	0	4
4.	Lica koja traže zaposlenje – stanje na kraju	Svega	12255	748	126	372 8	0	65	420 2	19 2	319 4
		Žene	6335	445	59	226 9	0	8	177 7	95	168 2
4.1.	Od ukupnog broja iz stanja 4 – lica koja prvi put traže posao	Svega	132	31	0	38	0	0	33	0	30
		Žene	68	20	0	19	0	0	16	0	13
5.	Broj prijave potrebe za radnicama u izvještajnom periodu	Svega	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Žene	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.1.	Od ukupnog broja broj iz stava 5 – na neodređeno vrijeme	Svega	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Žene	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	Broj lica kojima je prestao radni odnos u toku izvještajnog perioda	Svega	137	12	1	42	0	2	44	2	34
		Žene	45	9	1	19	0	0	11	0	5
	MATERIJALNO-PRAVNA ZAŠTITA										
7.	Broj korisnika novčane naknade	Svega	250	68	4	59	0	1	74	2	42
		Žene	123	41	2	36	0	0	28	1	15
8.	Broj korisnika novčane naknade	Svega	7985	712	69	252 1	0	34	260 5	11 9	192 5
		Žene	3614	444	27	138 3	0	1	889	50	820

■ Lica koja traže posao Svega	12536
□ Lica koja traže posao Žene	6538
■ Novoprijavljena lica -koja traže posao u toku Svega	327
□ Novoprijavljena lica -koja traže posao u toku Žene	140
■ Broj brisanih lica u toku izvještajnog perioda Svega	588
□ Broj brisanih lica u toku izvještajnog perioda Žene	343
■ Od ukupnog broja brisanih lica zaposleno Svega	72
□ Od ukupnog broja brisanih lica zaposleno Žene	28
■ Lica koja traže zaposlenje- stanje na kraju Svega	12255
□ Lica koja traže zaposlenje- stanje na kraju Žene	6335
■ Od ukupnog broja iz stanja 4- lica koja prvi put traže posao Svega	132
□ Od ukupnog broja iz stanja 4- lica koja prvi put traže posao Žene	68
■ Broj prijava potrebe za radnicama u izvještajnom periodu Svega	0
□ Broj prijava potrebe za radnicama u izvještajnom periodu Žene	0
■ Od ukupnog broja broj iz stava 5 - na neodređeno vrijeme Svega	0
□ Od ukupnog broja broj iz stava 5 - na neodređeno vrijeme Žene	0
■ Broj lica kojima je prestao radni odnos u toku izvještajnog perioda Svega	137
□ Broj lica kojima je prestao radni odnos u toku izvještajnog perioda Žene	45
□ Broj lica kojima je prestao radni odnos u toku izvještajnog perioda Žene	
■ MATERIJALNO PRAVNA ZAŠTITA	
■ Broj koštnika novčane naknade Svega	250
□ Broj koštnika novčane naknade Žene	123
■ Broj koštnika novčane naknade Svega	7985
□ Broj koštnika novčane naknade Žene	3614

Naslijeđena je praksa da žene u BiH uglavnom nisu vlasnici nekretnina kao što su kuće, stanovi, zemljišta, poljoprivredna imanja i sl. Razlog za to su duboko ukorijenjeni tradicijski običaji, stavovi i načini ponašanja, baštinjeni od brojnih prethodnih generacija u svim nacionalnim, vjerskim i dr. zajednicama na prostoru BiH, pa tako i Brčko distrikta BiH. Naravno, takva praksa se mijenja s povećanjem stepena obrazovanja žene i njenom materijalnom nezavisnošću.

Poljoprivreda

Žene na selu imaju važnu ulogu u ekonomskom opstanku svoje porodice i zajednice. Međutim, one dobijaju malo ili gotovo nimalo priznanja za svoje napore, i često im je uskraćen pristup rezultatima njihovog rada ili koristima razvojnog procesa.

Žene na selu nemaju ravnopravan položaj s muškarcima. Iako formalno imaju ista prava, ne uživaju ih u istoj mjeri kao muškarci. To je prevashodno posljedica tradicije i patrijarhalnih odnosa u seoskim domaćinstvima koji žene stavljaju u podređen položaj (što se najočiglednije odražava kod donošenja odluka u domaćinstvu, upravljanja kućnim budžetom, bavljenja društvenim aktivnostima) bez obzira na njihov doprinos poljoprivrednoj proizvodnji i porodičnom životu. Žene na selu trpe ekonomsku zavisnost i određenu vrstu socijalne isključenosti. U Brčko distriktu BiH od ukupno 2.883 registrovana poljoprivredna gazdinstva u manje od 20% nosioci poljoprivrednog gazdinstva su žene. Unapređenje položaja žena na selu ima višestruki značaj iz sljedećih razloga: demografsko oživljavanje sela, ekonomsko osnaživanje sela putem razvoja poljoprivrede i ruralnog razvoja u cjelini, razvoja turizma na selu, unapređenje standarda i uslova života u seoskim sredinama.

Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Vlade Brčko distrikta BiH u registrima koje vodi, Registru poljoprivrednih gazdinstava i Bazi podataka o podsticaju u poljoprivrednoj proizvodnji nema mogućnost razvrstavanja ulaznih podataka po spolu. Postoji mogućnost nadogradnje postojećih registara/baza podataka, te se u skorijoj budućnosti mogu očekivati tačni podaci o tome koliko je žena registrovanih nosioca poljoprivrednog gazdinstva te ukupan iznos isplaćenog podsticaja razvrstan po spolu.

Privredni razvoj, sport i kultura

Prema podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine, Podružnica/Ekspozitura Brčko na dan 31. 12. 2013. godine broj zaposlenih u Brčko distriktu BiH iznosio je 16.095, od čega je 11.610 u pravnim licima, a 4.485 kod samostalnih preduzetnika. Od 4.485 lica zaposlenih kod samostalnih poduzetnika, 2.688 odnosi na samozaposlena lica, a 1.797 na zaposlena lica.

Iz prezentovanih podataka vidi se da se isti ne vode po spolnoj strukturi. Potrebno je uspostaviti statističke podatke po spolnoj strukturi te iste ubuduće redovno voditi.

Statistički podaci o zaposlenima u nevladinom sektoru se ne vode, te je isto neophodno uspostaviti.

Što se tiče broja žena koje su vlasnice privatnih preduzeća, do tih je podataka nažalost nemoguće doći, jer se ne vodi takva evidencija, iako je vođenje statističkih podataka obavezno shodno Zakonu o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

Međutim, u Programu aktivne politike zapošljavanja koju u 2013. i 2014. godini provodi Odjeljenje za privredni razvoj, sport i kulturu, privatnici koji planiraju zaposliti osobu ženskog

spola dobiju u startu veći broj bodova, odnosno imaju prednost kod zapošljavanja. To je jedna konkretna mjera aktivne politike zapošljavanja, a koja se odnosi na žene.

Oblast rada, zapošljavanja i pristup resursima je izuzetno složena s aspekta ravnopravnosti spolova. Jednake mogućnosti na tržištu rada i u ekonomskom životu, ekonomska nezavisnost i mogućnost donošenja odluka unutar ekonomskih struktura od vitalnog su značaja za ostvarivanje ravnopravnosti spolova. Zbog toga, u ovoj oblasti treba posvetiti posebnu pažnju pri kreiranju budućih programa mjera, koji će osigurati primjenu domaćih i međunarodnih standarda o jednakom tretmanu i mogućnostima oba spola prilikom zaposlenja i uslova rada, mogućnost napredovanja u karijeri, zaštitu materinstva i očinstva.

Različitih sportskih klubova ima oko 115 i u svima su predsjednici muškarci.

Kulturno-umjetničkih društava brojimo 26, a samo dva (2) imaju žene za predsjednice.

Odjeljenje za privredni, razvoj, sport i kulturu ne vodi statistiku po spolnoj strukturi. Podaci u ovom dokumentu su sekundarni statistički podaci jer su izvedeni iz odluka o dodjeli grantova u Odjeljenju za privredni razvoj, sport i kulturu.

Od dodijeljenih grantova u 2012. godini iz sfere sporta dodijeljena su 72 granta od čega 23 ženama (32%), iz oblasti književnosti od 23 dodijeljena granta 9 je pripalo ženama (39%), iz oblasti turizma od 15 dodijeljenih grantova 6 je pripalo ženama (40%).

Od dodijeljenih grantova u 2013. godini iz sfere sporta dodijeljena su 62 granta od čega 24 ženama (39%), iz oblasti muzike, sporta i kulture od 22 granta 7 (32%) je dodijeljeno ženama, te iz oblasti turizma od 13 dodijeljenih grantova 7 (54%) je dodijeljeno ženama.

Obrazovanje

Predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje je djelatnost od posebnog društvenog interesa za Brčko distrikt BiH i ono je osigurano svim učenicima pod jednakim uslovima, bez diskriminacije ili favoriziranja zasnovanog na nacionalnoj, vjerskoj, spolnoj, političkoj, socijalnoj ili bilo kojoj drugoj osnovi. Osnovno obrazovanje je obavezno, ono traje devet godina, besplatno je i osigurava se svojoj djeci.

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, Podružnica/Ekspozitura Brčko, u tri predškolske ustanove na području Brčko distrikta BiH školske 2013/2014. godine upisano je 473 djece od čega 194 djevojčice i 279 dječaka.

Na području Brčko distrikta BiH postoji 38 osnovnih škola, sa ukupno 354 odjeljenja od čega su 3 kombinovana odjeljenja. Broj upisanih učenika u osnovnim školama u školskoj 2012/2013. godinu iznosi 6.321, od čega 3.057 djevojčica i 3.264 dječaka.

Na početku školske 2013/2014. godine u osnovne škole upisano je ukupno 6.283 učenika od čega 3.063 djevojčica i 3.220 dječaka, te 78 učenika s posebnim potrebama od čega 16 djevojčica i 62 dječaka.

U Osnovnoj muzičkoj školi na kraju školske 2012/2013. godine bilo je 148 učenika od čega 119 učenica i 29 učenika. Svi učenici su završili razred s tim da su u navedenoj školskoj godini 23 učenika završila srednju muzičku školu od čega 19 učenica i 4 učenika. Na početku školske 2013/2014. godine Osnovnu muzičku školu upisalo je 148 učenika i to 102 djevojčice i 46 dječaka.

Školske 2013/2014. godine u 4 srednje škole, u 42 odjeljenja prvih razreda upisano je 963 učenika i to 430 djevojčica i 533 dječaka, dok ukupan broj **upisanih učenika iznosi 3.873 i to 1.956 djevojčica i 1917 dječaka, te 122 ponavljača od čega 40 djevojčica i 82 dječaka.**

Školske 2012/2013. godine 64 učenika su prekinula školovanje od čega 27 djevojčica i 37 dječaka.

Statistički podaci za visoko obrazovanje vode se samo za upisane studente na fakultetima u Brčkom, dok statistički podaci o broju studenata koji studiraju van Brčko distrikta BiH se ne vode. Na fakultetima u Brčkom u školskoj 2013/2014. godini studira ukupno 2.768 što redovnih što vanrednih studenata, od čega 1.239 žena i 1.529 muškaraca.

Poslije završene osnovne škole svi učenici nastavljaju svoje obrazovanje u srednjim školama. Podatak koliko ih nakon završenog srednjoškolskog obrazovanja upisuje fakultet nije poznat. U 15 osnovnih škola na području Brčko distrikta BiH školu pohađa 679 učenika, odnosno 308 djevojčica i 371 dječak. U završnim razredima u četiri srednje škole trenutno je 998 učenika od čega 502 djevojke i 496 muškaraca. U Odjeljenju za obrazovanje ne vode statistiku o tome da li sva djeca koja završe osnovnu školu nastave školovanje (razvrstano po spolnoj strukturi).

Što se tiče strukture zaposlenih važno je istaći da od ukupno 850 zaposlenih, njih 556 su žene, a 294 muškarci. Iako je u obrazovanju veći broj žena u odnosu na muškarce, raspored rukovodećih pozicija je takav da veći broj rukovodećih pozicija zauzimaju muškarci nego žene. Od 34 pozicije muškarci su na 22 rukovodeće pozicije, a žene na 12.

Zdravstvo i socijalna zaštita

U Zdravstvenoj ustanovi Brčko distrikta BiH žene čine većinu, ali njihova prisutnost na pozicijama gdje se kreira zdravstvena politika i donose odluke reducirana je, kao i unutar upravljačkih struktura u zdravstvenim ustanovama.

Što se tiče primarne zdravstvene zaštite u toku 2012. godine (period za koje postoje objavljeni statistički podaci) ona je organizovana na 40 mjesta – punktova na kojima je obavljeno 362.089 ljezarskih pregleda u ordinacijama, te 1.407 kućnih posjeta. U ordinacijama za zdravstvenu zaštitu žena obavljeno je 10.649 pregleda. Ciljanih pregleda bilo je 7.402, i to 4.879 pregleda grlića materice (bris, papa test), 1.528 pregleda dojki, te 4.229 ostalih pregleda. Od ukupnog broja pregledanih žena njih 1.232 su upućene na specijalistički pregled, a 1.709 u laboratoriju. Tokom 2012. godine registrovano je 139 žena sa tumorima i malignim oboljenjima (C50 – D41). Statistički podaci o broju muškaraca koji boluju od raka prostate se ne vode.

Zdravlje je ključni element za kvalitetan život svake osobe. Zdravstveni život zavisi kako od bioloških i socijalnih tako i od ekonomskih prilika u kojima žive žene i muškarci. Ostvarivanje utvrđenih prava na zdravstvenu zaštitu u praksi uslovljeno je nizom barijera koje onemogućuju dostupnost zdravstvenoj zaštiti, kao što je, primjera radi, neuplaćivanje doprinosa od strane poslodavca i druge okolnosti. Jako je važno promovisati edukaciju i informisanje o zdravlju i pristupu zdravstvenim ustanovama, uključujući seksualno i reproduktivno zdravlje, planiranje porodice i slično putem obrazovnog sistema, zdravstvenih ustanova i medija.

Socijalna zaštita u Brčko distriktu BiH organizovana je u okviru Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge, Pododjeljenja za socijalnu zaštitu, gdje se vrši pružanje stručne i socijalne pomoći u raznim oblicima osobama koje su u stanju socijalne potrebe. Tokom 2013. godine, prema podacima Agencije za statistiku BiH, pravo na neki od oblika socijalne pomoći ostvarilo je ukupno 1.286 maloljetnih lica od čega 559 žena i 272 muškarca, dok je 18.488 punoljetnih lica ostvarilo pravo na neki od oblika socijalne pomoći. Punoljetnih lica ženskog spola starosne dobi od 18 do 59 godina u stanju socijalne potrebe bilo je 3.890, a sa 60 i više godina 4.561, te muškaraca starosne dobi od 18 do 59 godina 5.376, a sa 60 i više godina 4.661.

Nema podataka niti relevantnih istraživanja koja bi dokumentirala nivo poznavanja prava i procedura za ostvarivanje prava iz socijalne zaštite među muškarcima i ženama.

Potrebno je raditi na analizama položaja, utvrđivanju potreba i podršci socijalno isključenim grupama te usklađivanju i implementaciji propisa koji se odnose na unapređenje položaja lica koja se mogu tretirati kao socijalno isključena.

Statistički podaci o nasilju u porodici nisu uspostavljeni, s obzirom da Brčko distrikt BiH još uvijek nema Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Iako spomenuti zakon još uvijek nije donesen, Brčko distrikt BiH žrtvama nasilja u porodici pruža neophodnu pomoć i ima sklopljene ugovore sa sigurnim kućama u koje se zbrinjavaju žrtve.

Neophodno je čim prije donijeti Zakon o zaštiti od nasilja u porodici, kako bi se mogao uspostaviti sistem postupanja, zbrinjavanja i podrške ženama žrtvama nasilja u porodici, te provođenje istraživanja i uspostavljanje jedinstvene baze statističkih podataka o slučajevima porodičnog nasilja. Također, potrebno je nastaviti rad s počiniocima nasilja, kao i provođenje informativnih kampanja, uključujući i konkretne poruke dječacima i muškarcima o njihovoj odgovornosti u pogledu prevencije i ukidanja nasilja nad djevojčicama i ženama.

Broj Policiji prijavljenih slučajeva nasilja u porodici od strane Centra za socijalni rad sa prijavljivačem nasilja od 2010. do 2013. godine je sljedeći:

2010. godina	73
2011. godina	69
2012. godina	58
2013. godina	52

Uvođenje principa ravnopravnosti spolova u sve oblasti života i rada predstavlja ispunjenje jednog od osnovnih principa iz područja ljudskih prava i sloboda. Ovaj princip nije samo pitanje socijalne pravednosti, već predstavlja uslov za društveni i ekonomski razvoj zajednice.

Pitanje ravnopravnosti spolova treba posmatrati kao međusobno uvažavanje, podršku i saradnju svih žena i muškaraca na dobrobit cijele zajednice, čime se ispunjavanju i sve obaveze preuzete međunarodnim ugovorima, sporazumima, konvencijama i deklaracijama.

AKCIONI PLAN ZA POBOLJŠANJE POLOŽAJA ŽENA I UNAPREĐENJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI U BRČKO DISKTRIKTU BiH 2015.–2016.

OPĆI DUGOROČNI CILJ

POBOLJŠANJE POLOŽAJA ŽENA I UNAPREĐENJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI NA PODRUČJU BRČKO DISTRIKTA BiH

I. LOKALNA SAMOUPRAVA

DUGOROČNI CILJ: Izgradnja i jačanje sistema, mehanizama i instrumenata za postizanje ravnopravnosti spolova

SPECIFIČNI CILJEVI	AKTIVNOSTI (Projektni nivo)	VREMENSKI ROK	INDIKATORI Pokazatelji uspješnosti	AKTERI	MONITORING
1. Jačanje kapaciteta, operativnosti i održivosti institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova, kao i drugih institucija u procesima uključivanja principa ravnopravnosti spolova na svim nivoima u Brčko distriktu BiH	<p>1.1. Organizaciono i stručno jačanje institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova (stručne obuke, publikovanje i distribucija edukativnih i stručnih materijala za unapređenje znanja iz oblasti ravnopravnosti spolova)</p> <p>1.2. Izrada strateškog plana Brčko distrikta BiH za rodnu ravnopravnost</p> <p>1.3. Uspostavljanje Centra za ravnopravnost spolova Brčko distrikta BiH</p>	<p>Kontinuirano</p> <p>do kraja 2015.</p> <p>do kraja 2015.</p>	<p>Broj održanih obuka Broj obučenog osoblja</p> <p>Usvojeni dokument: Strateški plan Brčko distrikta BiH</p> <p>Usvojena Odluka o osnivanju Centra za ravnopravnost spolova Brčko distrikta BiH Uspostavljen Centar za RP BD</p>	<p>Skupština Brčko distrikta BiH</p> <p>Komisije pri Vladi i Skupštini</p> <p>Gradonačelnik</p> <p>Vlada Brčko distrikta BiH</p> <p>NVO</p>	

<p>2. Uspostavljanje sistema za prikupljanje podataka i objavljivanje podataka razvrstanih po spolu u Brčko distriktu BiH</p>	<p>2.1. Uspostavljanje referata pri Vladi Brčko distrikta BiH i definisanje načina prikupljanja podataka razvrstanih po spolu od svih javnih ustanova, institucija, preduzeća (javne ustanove, institucije, preduzeća...)</p> <p>2.2. Uspostavljen sistem objavljivanja statističkih podataka u svim službama i izvještavanje Skupštine Brčko distrikta BiH o provedenoj analizi</p>	<p>do kraja 2015.</p> <p>do kraja 2015.</p>	<p>Uspostavljen referat pri Vladi Brčko distrikta BiH za sistemsko prikupljanje podataka razvrstanih po spolu</p> <p>Uspostavljena baza rodne statistike</p> <p>Uspostavljen sistem javnog objavljivanja podataka razvrstanih po spolu</p>	<p>Vlada Brčko distrikta BiH Skupština Brčko distrikta BiH Kabinet gradonačelnika šefovi/ce odjeljenja Institucije Brčko distrikta BiH Javna i privatna preduzeća Konsultanti/ce za rodnu ravnopravnost NVO</p>	
<p>3. Integracija aspekta rodne ravnopravnosti u politike, programe i mjere, kao i usklađivanje akata koji se donose i provode na nivou Brčko distrikta BiH</p>	<p>3.1. Osiguravanje preduslova za ostvarivanje rodne ravnopravnosti:</p> <p>3.1.1. Iniciranje donošenja Odluke o izdvajanju budžetskih sredstava za sprovođenje Akcionog plana Brčko distrikta BiH uključujući i sufinansiranje aktivnosti koji su usmjereni ka ostvarivanju ciljeva ovog Plana (udruženja, NVO i drugih aktera)</p> <p>3.1.2. Analiza lokalnih politika, programa i mjera iz perspektive uticaja na ostvarivanje rodne ravnopravnosti prema oblastima koje su definisane Akcionim planom Brčko distrikta BiH</p>	<p>2015–2016.</p>	<p>U Budžetu Brčko distrikta BiH planirana sredstva za provođenje Akcionog plana Brčko distrikta BiH</p> <p>Izveštaj o odobrenim sredstvima za ostvarivanje Akcionog plana Brčko distrikta BiH</p> <p>Broj i vrsta usvojenih politika, programa i mjera za ostvarivanje rodne ravnopravnosti</p> <p>Uspostavljen sistem praćenja RR (alat za ostvarenje ciljeva)</p> <p>Broj i vrsta promjena nastalih kao rezultat analize</p>	<p>Vlada Brčko distrikta BiH Skupština Brčko distrikta BiH Kabinet gradonačelnika sefovi/ce odjeljenja Institucije Brčko distrikta BiH Javna i privatna preduzeća Konsultanti/ce za rodnu ravnopravnost NVO</p>	

<p>4. Jačanje kapaciteta lokalnih institucija podizanjem svijesti i znanja o rodnoj ravnopravnosti u političkom i javnom životu</p> <p>5. Uspostaviti mehanizme za programsko i gender odgovorno budžetiranje s mjerama unapređenja postojećih i razvoj novih evidencija</p>	<p>4.1. Iniciranje i/ili učešće u kreiranju i provođenju programa za osnaživanje predstavnika institucija za provođenje politike jednakih mogućnosti, rodno budžetiranje i korištenja nediskriminatorne terminologije</p>	<p>Kontinuirano</p> <p>kontinuirano</p>	<p>Broj realizovanih programa Broj učesnika Broj ostvarenih partnerstava</p> <p>Organizovana prezentacija stanja budžeta s aspekta rodne ravnopravnosti</p>	<p>Vlada Brčko distrikta BiH Skupština Brčko distrikta BiH Kabinet gradonačelnika Šefovi/ce odjeljenja Institucije Brčko distrikta BiH Javna i privatna preduzeća Konsultanti/ce za rodnu ravnopravnost NVO</p> <p>Vlada Brčko distrikta (sva odjeljenja), Direkcija za finansije</p>	
<p>II. NASILJE</p> <p>DUGOROČNI CILJ: <u>Prevenција i suzbijanje nasilja nad ženama u porodici i zaštita žrtava nasilja</u></p>					
<p>1. Efikasna zaštita i podrška žrtvama nasilja u porodici</p> <p>2. Eliminisanje svih oblika nasilja nad ženama i djevojčicama</p>	<p>1.1. Usvajanje specijalnog Zakona o zaštiti od nasilja u porodici usklađenog sa Istambulskom konvencijom koju je ratificirala Bosna i Hercegovina</p> <p>2.1. Provođenje redovnog obavještanja javnosti o sistemu zaštite žena radi informisanosti žena o njihovim pravima i uspostavljanja povjerenja u</p>	<p>do kraja 2015.</p> <p>Kontinuirano</p>	<p>Uspostavljena zaštita i podrška žrtvama nasilja u porodici</p> <p>Usvojen Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Brčko distrikta BiH u skladu s odredbama Istambulske konvencije koju je ratificirala Bosna i Hercegovina i u koji je ugrađen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - način zbrinjavanja i podrške žrtvama nasilja u porodici - obaveze subjekata zaštite - osnivanje Fonda za podršku žrtvama nasilja - osnivanje SOS linije - zaključivanje ugovora sa Sigurnom kućom o provođenju mjere podrške i zbrinjavanja žrtava nasilja <p>- organizovane kampanje - održane tribine na seoskom području</p>	<p>Vlada Brčko distrikta BiH Skupština Brčko distrikta BiH</p> <p>Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge</p> <p>Odjeljenje za obrazovanje</p> <p>Policija Brčko distrikta BiH</p> <p>Nevladine organizacije specijalizovane za oblast nasilja u porodici</p> <p>Skupštinska komisija za ravnopravnost spolova, Radna grupa za rodnu ravnopravnost, Službenik za</p>	<p>Fondacija Udružene žene</p>

	institucije zaštite	Kontinuirano	- broj emisija na lokalnim medijima	etiku Vlade Brčko distrikta BiH, NVO koje se bave pitanjima suzbijanja svih vidova nasilja	
	2.2. Organizovati najmanje dva puta godišnje predavanje o nenasilnoj komunikaciji za učenike osnovnih i srednjih škola	Kontinuirano	- održane radionice - broj obuhvaćenih polaznika/ca - štampanje propagandnog materijala	Odjeljenje za stručne i administrativne poslove, Odjeljenje za obrazovanje, Udruženja roditelja, NVO	
3. Podizanje svijesti javnosti o pravu na život bez nasilja	3.1. Inicirati, učestvovati u kreiranju i organizovanju javnih kampanja, tribina i predavanja o pitanjima u vezi s ostvarivanjem prava na život bez nasilja	Kontinuirano	Broj realizovanih kampanja, tribina i predavanja Broj učesnika Broj povećanih prijava nasilja nad ženama u porodici	Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge Odjeljenje za obrazovanje Policija Brčko distrikta BiH	NVO
	3.2. Organizovati kampanju povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama – 25. novembra, s ciljem upoznavanja s pravima žena i prevencije nasilja	Kontinuirano	Realizovana kampanja, broj učesnika u kampanji	Radna grupa za rodnu ravnopravnost, Odjeljenje za zdravstvo, NVO, mediji	
III. Zdravstvo					
DUGOROČNI CILJ: Jačanje sistema i mehanizama zdravstvene zaštite s ciljem podizanja svijesti građana, prevencija i rano otkrivanje bolesti					
1. Zaštita i unapređenje zdravlja žena	1.1. Edukacija žena, naročito u seoskim domaćinstvima, o mjerama zdravstvene zaštite (prevencija i suzbijanje zaraznih bolesti, osiguranje i zaštita higijensko-epidemiološkog minimuma u svim uslovima življenja)	2015–2016.	Broj održanih kampanja Broj pregleda	Javna zdravstvena ustanova NVO, mediji	
	1.2. Podizanje svijesti o potrebi skrininga za rano otkrivanje karcinoma grlića materice				
	1.3. Organizovati kampanju povodom Međunarodnog dana zdravlja – 7. aprila, s ciljem				

	upoznavanja s pravima pacijenata, posebno informisanje o primarnoj zdravstvenoj zaštiti na selu				
2. Unapređenje reproduktivnog zdravlja mladih (djevojaka i mladića)	2.1. Razvoj programa za unapređenje reproduktivnog zdravlja mladih na principima rodne ravnopravnosti	2015–2016.	Implementacija min. jednom godišnje specijalističkog programa kojim se unapređuje zdravlje mladih	Skupština Brčko distrikta BiH Javna zdravstvena ustanova Osnovne i srednje škole	Skupštinska komisija za ravnopravnost spolova
3. Promovisanje i implementacija programa prevencije ženskog i muškog zdravlja	3.1. Iniciranje donošenja programa mjera za rano otkrivanje i prevenciju obolijevanja od spolno prenosivih bolesti, raka dojke, raka debelog crijeva, raka grlića materice i raka testisa 3.2. Implementacija programa prevencije	2015. kontinuirano	Broj kreiranih i usvojenih programa Broj implementiranih programa Broj žena i muškaraca	Skupština Brčko distrikta BiH Javna zdravstvena ustanova Radna grupa Osnovne i srednje škole	Skupštinska komisija za ravnopravnost spolova
IV. EKONOMIJA					
DUGOROČNI CILJ: <u>Poboljšanje ekonomskog položaja žena i ostvarivanje rodne ravnopravnosti</u>					
Ravnopravni pristup žena i muškaraca ekonomskim resursima i stvaranje jednakih mogućnosti za njihovo korištenje	1. Donošenje/provođenje programa za zapošljavanje 2. Formiranje baze podataka o preduzetništvu (žene nosioci) s ciljem podsticanja preduzetništva kod djevojaka, mladih žena, samohranih majki, žena sa seoskog područja, žena sa invaliditetom Redovno prikupljanje, analiza i objavljivanje podataka razvrstanih po spolu o učešću žena i muškaraca na tržištu rada Provođenje promotivnih aktivnosti informacionih kampanja za podizanje svijesti javnosti o pravu žena i muškaraca na jednak pristup zapošljavanju, tržištu rada i ekonomskim resursima	do kraja 2015 Kontinuirano kontinuirano	Uspostavljena baza podataka Broj realizovanih kampanja, tribina i predavanja Broj učesnika	Zavod za zapošljavanje Odjeljenje za privredni razvoj, sport i kulturu Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu	Agencija za statistiku – Poslovna jedinica u Brčkom

Ekonomsko osnaživanje žena	<p>Uključivanje žena u razvoj preduzetništva</p> <p>Aktivnosti na formiranju mreže udruženja žena koja se u programu svoga rada bave poboljšanjem položaja žena u ruralnim područjima</p> <p>Aktivnosti na uključivanju žena u smislu domaće, ručne izrade radova koji bi poslužili kao neki vid suvenirskog blaga u svrhu etno-turističke promocije, prije svega ruralnih područja Brčko distrikta BiH</p> <p>Edukacije u vezi s pokretanjem agrobiznisa (razvoj plasteničke proizvodnje, znanje i vještine za povrtlarsku proizvodnju, proizvodnju voća, branje ljekovitog bilja)</p>	<p>Kontinuirano</p> <p>2015.</p> <p>kontinuirano</p> <p>kontinuirano</p>	<p>Broj realizovanih kampanja, tribina i predavanja</p> <p>Broj učesnika</p> <p>Broj učesnika</p> <p>Broj učesnika</p>	<p>udruženje privrednika privredni subjekti NVO</p> <p>Odjeljenje za privredni razvoj, sport i kulturu Udruženja žena, Privredna komora Brčko distrikta BiH</p> <p>Udruženje poljoprivrednika Asocijacija proizvođača, Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Privredni subjekti</p>	<p>Agencija za statistiku – Poslovna jedinica u Brčkom</p>
V. OBRAZOVANJE					
DUGOROČNI CILJ: Ostvarivanje rodne ravnopravnosti u obrazovanju					
1. Integrisanje perspektive rodne ravnopravnosti u obrazovanje i formiranje obrazovnog okruženja u skladu s principima rodne ravnopravnosti	<p>1.1. Podsticanje obrazovnih institucija da uključe programe neformalnog obrazovanja „budi žensko klub“ i „budi muško klub“</p> <p>1.2. Redovno praćenje pristupa grantovima i stipendijama pod istim uslovima</p> <p>1.3. Uspostaviti evidenciju podataka razvrstanu po spolu (učenika, nastavnog osoblja, na nivou Odjeljenja)</p> <p>1.4. Praćenje i izvještavanje o pojavnim oblicima nasilja na osnovu spola</p> <p>1.5. Provođenje promotivnih aktivnosti, informativnih kampanja i kampanja podizanja</p>	<p>2015–2016.</p> <p>2015–2016.</p>	<p>Uspostavljena baza podataka podnesenih zahtjeva i odobrenih grantova i stipendija razvrstana po spolu</p> <p>Uspostavljena baza podataka</p> <p>Broj podnesenih izvještaja</p> <p>Broj provedenih kampanja</p>	<p>Odjeljenje za obrazovanje</p> <p>Osnovne i srednje škole</p> <p>NVO, mediji</p> <p>NVO, mediji</p>	

<p>2. Stvaranje jednakih mogućnosti i pristupa obrazovanju za djevojčice i dječake, žene i muškarce u bilo kojoj životnoj dobi, i s istim perspektivama za budući profesionalni život</p>	<p>svijesti javnosti o ravnopravnosti spolova kao načelo ljudskih prava, a s ciljem mijenjanja rodnih stereotipa prilikom izbora profesionalne orijentacije i zanimanja</p> <p>2.1. Provođenje gender analiza, strategija, politika programa i projekata iz oblasti obrazovanja, nauke, kulture i sporta s ciljem utvrđivanja nedostataka, prednosti, stvarnih potreba i mogućnost aspekta ravnopravnosti spolova</p> <p>2.2. Provođenje analize nastavnih planova o programu s aspekta rodne ravnopravnosti</p> <p>2.3. Redovno prikupljanje, analiza i objavljivanje podataka razvrstanih po spolu o pristupu i učešću žena i muškaraca na svim nivoima u obrazovnom sistemu, nauci, sportu, kulturi</p> <p>2.4. Redovno praćenje i procjene pristupa oba spola na postdiplomskim programima i sticanju naučnih zvanja – pristup grantovima i stipendijama</p>	<p>Kontinuirano</p> <p>Kontinuirano</p>	<p>Uspostavljena baza podataka podnesenih zahtjeva i odobrenih grantova razvrstanih po spolu (odnosi se na grantove u sportu, kulturi, nauci)</p> <p>Broj datih preporuka</p> <p>Uspostavljena baza statističkih podataka</p> <p>Broj datih grantova za sticanje naučnih zvanja razvrstanih po spolu</p>	<p>Odjeljenje za obrazovanje, Statistika, NVO koje se u svom programu rada bave pitanjima rodne ravnopravnosti u sportu, kulturi i nauci</p> <p>Odjeljenje za obrazovanje Agencija za statistiku</p>	
<p>3. Promocija koncepta cjeloživotnog učenja</p>	<p>3.1. Organizovanje tribina s ciljem edukovanja žena o prednostima koje pruža obrazovanje</p> <p>3.2. Kampanja o važnosti obrazovanja i zapošljavanja za kvalitet života i socioekonomski razvoj lokalne zajednice i potrebe upisa i završavanja srednje škole</p> <p>Iniciranje i/ili organizovanje okruglih stolova, javnih rasprava, panel diskusija, te podsticanje</p>	<p>2015–2016.</p> <p>Kontinuirano</p>	<p>Broj održanih tribina</p> <p>Broj učesnika</p> <p>Kreirani lokalni programi u oblasti obrazovanja i zapošljavanja</p>	<p>Odjeljenje za obrazovanje</p> <p>NVO</p>	

	upotrebe rodno osjetljivog jezika				
VI. JAVNI ŽIVOT I DONOŠENJE ODLUKA					
DUGOROČNI CILJ: <u>Povećanje učešća žena u procesima odlučivanja i ostvarivanje ravnopravnosti spolova</u>					
1. Stvaranje potrebnih preduslova za postizanje ravnopravne zastupljenosti spolova u kreiranju politika i donošenju odluka u strukturama vlasti i odlučivanja	<p>Usklađivanje zakona i drugih propisa Brčko distrikta BiH sa Zakonom o ravnopravnosti spolova</p> <p>Provođenje analiza o učešću žena i muškaraca u javnom životu i donošenju odluka</p> <p>Edukacija na temu javni nastup politički angažovane žene</p>	<p>2015–2016.</p> <p>2015–2016.</p> <p>2015.</p>	<p>- Broj usklađenih zakona i drugih propisa</p> <p>Broj objavljenih izvještaja</p> <p>Žene spremne za javni nastup</p>	<p>Vlada Brčko distrikta BiH</p> <p>Skupština Brčko distrikta BiH</p> <p>NVO</p> <p>Mediji NVO Političke stranke</p>	
2. Pokrenuti inicijativu kod političkih stranaka s ciljem da jasno definišu u svojim programima i politikama ravnopravnost spolova kao temeljnu vrijednost stranke	Usklađivanje politika i programa političkih stranaka sa Zakonom o ravnopravnosti spolova BiH	2015–2016.	<p>Broj usvojenih politika</p> <p>Broj izmijenjenih programa</p>	Političke stranke	

3. Jačanje uloge i odgovornosti medija, provođenje promotivnih aktivnosti za podizanje svijesti javnosti o važnosti ravnopravne zastupljenosti žena i muškaraca na svim nivoima političkog i javnog života	Održavanje posebnih tematskih/promotivnih emisija vezanih za važnost ravnopravne zastupljenosti žena i muškaraca u upravljanju, procesima odlučivanja i predstavljanja	2015–2016.	Broj održanih emisija	Sredstva informisanja	
--	--	------------	-----------------------	-----------------------	--

Broj: 01-02- 381/14 -1
 Brčko, 10. 12. 2014. godine

PREDSJEDNIK
 SKUPŠTINE BRČKO DISTRIKTA BiH

Đorđa Kojić